

דף קעג.

עין משפט א.

הו"מ סימן סו סעיף יא

יא יד. מי שהוציא שטר ע"מ לגבותו שאינו על שמו, וטוען שקנה אותו בכתובה ומסירה ואבד ממנו שטר המכר, אינו צריך להביא עדים ב על קנייתו, אבל צריך עדים על תביעתו שהוא בעל דברים עם הלוה, אם יטען נגדו לאו בעל דברים דידי את. ואם הלוה אינו טוען כלום גובה בו.

יא טו. אם הלוה טוען שפרע שטר זה למלוה שמכר לו אותו, וטוען ישבע לי המלוה שלא פרעתיו, הרי המלוה נשבע שלא נפרע, וקונה השטר גובה בו. ואם ישנה לראייה שמכר לו השטר, והמלוה אינו רוצה לישבע שלא נפרע, חייב הלוה לשלם לקונה השטר בלי שבועה. ואם הודה המלוה שפרעו הלוה, נישלם לקונה השטר.

יא טז. מת המלוה מוכר השטר, והלוה טוען שפרעו, יורשיו נשבעים שבועת היורשים, וקונה השטר נוטל מהלוה. ואם היורשים לא רצו לישבע שבועת היורשים משלמים ללוקח השטר.

י. ואם יטען באגב קרקע לפי ההכרעה שלא צריך כתיבה ומסירה, נאמן גם לענין תביעה, ולא יכול לומר לו לאו בעל דברים דיד את, נתיבות ס"ק ל'.

כ. וי"א שגם לענין קנייתו אינו נאמן, והיא דעת הי"א שהביא המחבר בסוף הסעיף והיא דעת הרא"ש ור"ח במחלוקת דרשב"ג ורבי בבתרא קס"ט ע"ב. והכריע הרמ"א עיקר כדעה זו להלכה. וטעם החולקים עיין בביאורים אות י"ט, ואם יש עדים שנפל, לכו"ע צריך ראייה.

ל. ה"ה אם אין לו ראייה רק שהלוה מודה שמכרו חייב לשלם לו דמי השטר, כ"כ הש"ך, ואם השטר תוך זמנו או יש בו נאמנות אפי' אין הלוה מודה שמכרו המלוה, פטור משבועה, נתיבות ס"ק ל"א.

מ. מיגו שיכול למחול, ובמקום שאינו יכול למחול אינו נאמן המלוה לומר שפרעו. נתיבות ס"ק ל"ב.

נ. והיינו ביש ראייה שמכר לו שאם לא כן נאמן במיגו שלא מכר לו כלל השטר. ש"ך.

ס. ומה שהיורשים משלמים כשלא רצו לישבע רק מנכסים שירשו מאביהם אבל לא מנכסי עצמן, כ"כ הסמ"ע והוא עיקר כך הכריע בנתיבות ס"ק ל"ד ודלא כהש"ך.

יא יז. טען המלוה שלא נתן ולא מכר שטר זה, ^ע והלוה אומר שכבר פרעתי לך אותו ונפל ממני והטוען שהוא לקחו ממך מצאו, הרי הלוה נשבע היסת שפרעו ונפטר משניהם.

עין משפט ב. חו"מ סימן סב סעיף א

א. אשה ^פ הנושאת ונותנת בתוך הבית, והיו תחת ידה שטרות מקניית קרקעות או שטרי חובות כתובים על שמה, והיא אומרת שלי הם אינה נאמנת, ^ז אלא בראיה ע"פ ^ק עדים שהיה לה ^ר ממון מיוחד משלה, וכן אם נמצאו מטלטלין ברשותה עליה להביא ראיה כנ"ל.

א ב. לא היתה נושאת ונותנת בתוך הבית, והיו שטרות כתובים על שמה,

^ע. כך פירש הסמ"ע דברי השו"ע וכך פירש הכ"מ והב"י, ועיין בנתיבות מה שפירש.
^פ. מברייתא בתרא דף נ"ב ע"א. ואפי' אלמנה כ"כ המרדכי, ועיין בש"ך. ואפי' השטרות תחת ידה ויש לה מיגו דלהד"ם או החזרתי אינה נאמנת אלא בראיה, כ"כ הש"ך בס"ק א'. אבל אם טענה בעלי נתן לי במתנה נאמנת במיגו. ש"ך. והב"ש באבהע"ז בס"י פ"ה פסק דנאמנת במטלטלין כשיש לה מיגו אבל לא בשטרות. נתיבות ס"ק א'.
^צ. כמימרא דרב שם, וכן פסקו הרי"ף והרא"ש והרמב"ם בפ"ט מהלכות נחלות, ודלא כשמואל, ואע"ג דקי"ל כשמואל בדיני, הכא משום דרב נחמן דהלכתא כיוותיה בדיני כרב ס"ל, ועוד דתניא כוותיה דרב.

ואם אינה מביאה ראיה צריכה להחזיר גם גוף השטר, ש"ך.
^ק. ודלא כמי שכתב דמספיק בקיום השטר. סמ"ע ס"ק ב'.

^ר. ואפי' אין הסך שמעידים שהיה לה עולה לסכום השטרות, דאולי מעיסתה קימצה. ש"ך מב"י בס"ק ג'. וצריכה להביא ראיה שהיה לה ממון מיוחד משלה אחר הנישואין, אבל ראיה שהיה לה הרבה לפני הנישואין אנו תולין שהכניסה הכל לבעלה בצאן ברזל, ואפי' קרקעות ומטלטלין ידועים מקודם הנישואין, הבעל נאמן לומר שהכניסה לו בתורת צאן ברזל, ולא מעמידים בחזקת מרא קמא שהוא האשה, אבל בראיה שהיה לה אחרי הנישואין ממון מיוחד נאמנת אפי' כשהבעל טוען ברי ואפי' תקף ממנה הבעל והוציא ואפי' היו לה מעות טמונים צריך להחזיר לה. נתיבות ס"ק ג'.

ש הרי הם שלה. ואם הם כתובים **ת** על שמה ועל שם בעלה, הרי הם בשותפות של שניהם. **א** וסתם אשה נושאת ונותנת בתוך הבית היא.

ג. יש מי **ב** שאומר שאע"פ שאשה הנושאת ונותנת בתוך הבית אינה נאמנת בשטרות שהם על שמה אלא בראיה שהיה לה ממון משלה, מ"מ אם כתבה שטרות לאחרים שמה שתחת ידה הוא שלהם, ומתה **ג** טוענים ליורשיה שממון זה היה שלה.

ד. אחד **ד** מהאחים שהיה נושא ונותן בתוך הבית ושטרות עשויים על שמו והוא אומר שלי הם שנפלו מבית אמי בירושה או **ה** מציאה

ש. כתב הש"ך בס"ק ז' דאם אינה נו"נ בתוך הבית ונמצאו מעות או מטלטלין בידה, להרמב"ם כשהיא טוענת שהם נכסי מלוג והבעל טוען ממעשי ידיה הם ושלי הם נאמנת. ואם טוענת שניתן לה במתנה מאחר ע"מ שאין לבעלה רשות בהם בפירות, או שניתנו לה בירושה אינה נאמנת, אפי' יש לה מיגו. וכן אלמנה שטוענת כן אינה נאמנת אפי' יש לה מיגו, דהכל בחזקת הבעל לפירות, ולא אמרינן מיגו במקום חזקה. ואם טוענת שבעלה נתן לה במתנה נאמנת במיגו.

ולהתוס' אפי' כשאומרת שניתן לה מאחר ע"מ שאין רשות לבעלה בהן נאמנת כשאינה נו"נ בתוך הבית, ואפי' אין לה מיגו. ואם טוענת של אחרים הם נאמנת לכו"ע אם היתה יכולה ליתן להם, אבל אם היו מטלטלין אלו ידועין שהיו של הבעל אינה נאמנת לומר של אחרים הם.

ולדעת הב"ש באבהע"ז בסי' פ"ה אפי' להרמב"ם נאמנת לומר שניתן לה במתנה ע"מ שאין לבעלה רשות בהם, כשיש לה מיגו, ומחלוקת הרמב"ם והתוס' רק באין לה מיגו ועיין נתיבות ס"ק ה'.

ת. ואם הבעל בעצמו כתב השטרות על שמה הרי הם שלה, אפי' נושאת ונותנת בתוך הבית. וכשכתב על שם שניהם הרי הוא של שניהם, כ"כ הסמ"ע. והש"ך חולק מטעם שהבעל יכול לומר לגלויי זוזי הוא דבעי, וכתב הנתיבות בס"ק ז' דהעיקר אם השטרות תחת ידה הדין עם הסמ"ע דלא שייך בזה לגלויי זוזי, אבל כשהשטרות ביד הבעל הדין עם הש"ך ונאמן הבעל.

א. וכל שהבעל מאמינה ומפקיד את אשר יש לו בבית בידה הוי נו"נ בתוך הבית כ"כ הטור באבכה"ז סי' פ"ו, כ"כ סמ"ע. וכתב הנתיבות בס"ק ז' דכן עיקר ודלא כהש"ך שמצריך נו"נ לבדה דוקא בתוך הבית.

ב. תשובות הרשב"א סי' תתע"ט וריב"ש בסי' קס"ט הביאם הרמ"א.

ג. ואפי' יורשי הבעל טוענים ברי לא מהני כ"כ הש"ך ס"ק י"א.

ד. כמימרא דרב שם.

ה. כתב הש"ך שמכאן ראיה דאם מצא אחד האחין או השותפין מציאה הרי הוא לעצמו, וכן עיקר ודלא כמי שפסק הלכה למעשה דחולקין, וקשה על הרמ"א בסי' קע"ו סעיף י"ב דשותף שגנב או גזל צריך לחלוק עם חברו שהרי בירושלמי מדמי להו.

מצאתי או במתנה ניתנו לי, ^ו עליו להביא ראיה בעדים.
אבל אם מת והניח יתומים קטנים, האחרים צריכים להביא ראיה שהממון אינו של אחיהם המת.

אם לא שהיה ידוע שזה דבר שהיה של האחין שאז גם היתומים צריכים להביא ראיה שממון זה או מטלטלין אלו היה של אביהם.

ה. אם האחין היו חלוקין בעיסתן או בדברים האחרים, ^ז אין האח שהיה נו"נ בתוך הבית צריך להביא ראיה שממון ^ח זה היה שלו ^ט דאנו תולין שמעיסתו קימץ.

ו. בן בית ^י שנושא ונותן בתוך הבית אם הוא לא אח ולא אשה, כל מה שנמצא תחת ידו או הפקיד ^כ הרי הם בחזקת שלו, ואפי' אינו אמוד, וידוע שלא היה לו ממון משלו חוץ משל בעל הבית, אלא אם ידוע

ו. ובשכל האחים נושאים ונותנים בתוך הבית ואחד יש לו שטרות על שמו, כתב הש"ך שהם שלו לבד, והתומים חלק דגם בזה צריך להביא ראיה. והנתיבות בס"ק י' הכריע כהתומים.

ואפי' האחין טוענים בברי הוא מביא ראיה ונוטל אותם כיון דהשטר על שמו סברא הוא דהוי ממון, אלא דבחייו אנו אומרים דאם זה שלו היה מברר בעדים על ממון מיוחד שהיה לו, משא"כ לאחר מיתה שהבן לא ידע במילי דאבוה ועל האחים להביא ראיה להוציא מיד היתומים. וכל זה בשטרות או בקרקעות אבל במטלטלין אפי' מת אין אומרים שהאחין יביאו ראיה כיון שאין להם דבר כמו שטר שיסייע ליוורש ע"מ להעמידו בחזקתם, כ"כ הסמ"ע ס"ק י"ב.

ז. ודוקא שזמן ההלואה היה אחרי שחילקו עיסתן, ואפי' במטלטלין אמרינן ג"כ סברא זו שמא קימץ בעיסתו, ואפי' אם מה שקימץ אין עולה לסך השטר. כ"כ הסמ"ע ס"ק ט'. ונתיבות ס"ק י"ב.

ח. ובלבד שהשטרות על שמו.

ט. ואז אפי' טוען מבית אבי אמי נפלו לי נאמן במיגו. כ"כ התוס' שם ופסקו המחבר.

י. אפי' סמוך על שולחנו של בעל הבית.

כ. כתב הסמ"ע דלא מבעיא שאין מוצאין מיד הבן בית או הנפקד אלא הבן בית מוציא אפי' מיד בעל הבית או יורשיו מכח חזקה זו, שכל מה שנמצא אצלו שלו הוא. כ"כ הסמ"ע. אבל הש"ך כתב דאם בעל הבית מוחזק אין הבן בית יכול להוציא מידו, ואפי' היה ברשות בן הבית ותפס בעל הבית ג"כ אין מוציאין מיד בעל הבית, וזהו במטלטלין אבל בשטר שנכתב על שם בן הבית לא מהני תפיסת בעל הבית, ועיין בנתיבות ס"ק י"ג. וכתב הש"ך הטעם דרק באשה או אח הנושא בתוך הבית ששולטין בממון זה בזה, חששו חכמים שמלאו לבו לומר כולו שלי שלא כדין, אבל בבן בית שאין לו שייכות בהממון אם לא מכח שהאמינו בעה"ב, וכיון שהאמינו האמינו לכל.

בבירור שממון זה של בעל הבית.

עין משפט ג.

ח"מ סימן מט פעיף ט

עיינ לעיל דף קעב: עין משפט ח

עין משפט ד.ה

ח"מ סימן מט פעיף ז

ז. היו שנים בעיר יוסף בן שמעון אין אחד יכול להוציא שטר על חבירו ל^א אם יש בו קנין, שיכול לומר לו שטר זה שאתה מוצא עלי שלי הוא והחזרתיו לך כשפרעת לי החוב שהיה לי בידך.

וכן אחר אינו יכול להוציא שטר חוב עליהם מ^ב שכל אחד יאמר לו, לא עלי נכתב אלא על חבירי, אלא א"כ באו עדי השטר ואמרו זה השטר שהעדנו עליו וזהו הלוח^ג. ואם העידו כן עדים אחרים ולא עדי השטר, יש לו דין מלוה ע"פ.

ח. שני יוסף בן שמעון בעיר אחת מוצאין שטרות על אחר, ולא יכול האחר לומר לא נתחייבתי לך אלא לחבירך ששמו כשמן, שכל מי שהשטר יוצא מתחת ידו מחזיקין אותו שהוא שלו. אם לא שיש ביד הלוח שובר אחד שיכול לדחות כל אחד ע"פ השובר. אם לא שיכתבו

ל. דרק ביש בו קנין דכותבין ללוח אע"פ שאין מלוה עמו כמבואר בסי' ל"ט, ואז יש חשש שזה שמוציא אותו לגבותו הוא הלוח האמיתי, אבל בלא קנין, אין חשש, דאין כותבין ללוח כשאיין מלוה עמו. כך ביאר הרמ"א את דברי השו"ע.

מ. וה"ה דאין אחר יכול להוציא השטר על הערב שלהם, אפי' שהוא ערב לשניהם או מנכסים המשותפים לשניהם, דכל שאינו יכול לתבוע מהם כך אינו יכול לתבוע מהערב או מנכסים, דנכסי בעל חוב אינם משועבדים אלא מדין ערב כמבואר בסוף סימן זה בסעיף י"ג.

נ. וה"ה אם אחד מהם היה קטן בזמן שנעשה השטר, גובין מהאחר. ותקנתם שיכתבו שילוש בשטר כלומר שם זקנם או סימן אחר. וה"ה אם הם מב' ערים וכתבו שם העיר של אחד הוי סימן, אם כתבו על אחד יוסף בן שמעון שליט"א ואביו של השני נפטר, הוי סימן, כ"כ הרמ"א. ובפעמוני זהב כתב, דלא הוי סימן בהכי לדעת מר"ן הב"י, דאפשר שזה חוזר עליו ולא על אביו ע"ש שהאריך. ושכ"כ הב"י בעצמו.

ס. דלנפילה לא חוששין כן דיקדק רבא מהמשנה דף קע"ב ע"ב בבתרא. וכן נתבאר ביבמות קט"ז ע"א.

זל"ז הרשאה ^ע ויגבו שהרי מודה שלא פרע אלא לאחד.

עין משפט ו.

ח"מ סימן פה סעיף כג

כג. כה. האומר שטר בין שטרותיו פרוע ^פ ואינו יודע איזהו, כל שטרותיו פרועים, נמצא ללוה אחד שני שטרות ביניהם הגדול פרוע ולא הקטן.

ואם אמר ללוה שטר אחד מחול לך ונמצאו בידו שניים אנו תולים ^צ שמחל הקטן ולא הגדול.

עין משפט ז.

ח"מ סימן פה סעיף כד

כד. כו. האומר לחבירו חוב לך בידי פרוע, הרי ^ק כל החובות פרועים, ואם אמר שטר לך בידי פרוע ויש לו ב' שטרות הגדול פרוע.

עין משפט זז.

ח"מ סימן ריד סעיף יב

יב. טז. האומר לחבירו בית אחד מהבתים שלי אני נותן לך אינו נותן לו אלא הקטן שבהם ^ר הגם שהנותן בעין יפה הוא נותן, נפל אחד

^ע. ואם יטען פרעתי לשניכם וצויתי לכתוב רק שובר אחד כי הוא יספיק לי להראותו לכל מי שיבא מכם לתבוע חובו, טענתו טענה, ולא יועיל הרשאה.

ואם יש בידו שובר ללוה שיכול לדחות כל אחד, זה רק באין משולשים לא בשטרות ולא בשובר, אבל אם בשטרות מושלשין ולא בשובר, על בעל השובר להביא ראייה ולא יכול לדחותם. זו דעת המחבר. אבל הש"ך הסיק כהטור דהדין עם בעל השובר, אבל העיקר כהמחבר, כך גם הסכים בביאורים. ומי שבידו שטר משולש נשבע ונוטל, ואותו שאין לו שטר משולש נשבע לו הלוה ומפסיד ^{ע"י} השובר שאינו משולש. ועיין בפעמוני זהב שהעלה דאין אחד יכול לכוף חבירו לכתוב לו הרשאה ^{ע"מ} שיגבו ממנו.

^פ. אפי' לא אמר בפירוש אינו יודע אלא לא בירר ליורשיו איזה מהם פרוע ג"כ הדין כן. כ"כ הש"ך.

^צ. דבמחילה הוי מתנה, והזוכה בא להוציא ועליו הראייה כ"כ בסמ"ע, ודוקא שידוע שמחלו בחינם אבל אם הלוה טוען ברי שהיה מחוייב למחול לו דומה לפירעון, והגדול מחול. כ"כ הש"ך ס"ק ע"ח.

^ק. כיון שלא הזכיר סכום החוב אומרים כל החובות, לא כן בשטר שאמר שטר אחד.

^ר. מימרא בסוף מנחות קי"ח ע"ב וכדמפרש שם בריש קי"ט. ועיין בפעמוני זהב מה שהביא ליישב על מה שהקשו ממה שפסק הרא"ש בגיטין בפ'

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

מהם מראה לו זה שנפל שיד בעל השטר על התחתונה. וה"ה באמר לו שור משוורי אני מוכר לך.

* אבל אינו נותן לו עליה **ש** אלא אם אמר לו בית אני מוכר לך שעליה מקרי בית ג"כ.

עין משפט ט. חו"מ סימן קכט פעיף ח

ח י. המלוה את חבירו ע"י ערב אע"פ שהערב משתעבד למלוה, לא יתבע את הערב תחילה **ת** ואפי' אין ללוה אלא זיבורית **א**, ואפי' אין ללוה נכסים ידועים כגון קרקעות ולערב יש נכסים ידועים לא יגבה מהערב תחילה אלא צריך לחזר אולי ללוה יש מטלטלין.

* אמר הלוה פרעתין אם זה מלוה ע"פ נשבע הלוה היסת ונפטר הוא והערב **ב**, ואפי' הלוה גוי **ג** ואמר שפרע נפטר הערב.

* אמר הלוה לא לויתי מעולם חייב הערב לפרוע **ד**.

* מי ששאל חפץ מחבירו ואמר לו אם לא אחזירנו אליך לזמן פלוני אתן לך דמים כך וכך, והעמיד לו ערב על הדמים, אע"פ שלגבי השואל הוי

המקבל דאם הקנה לחבירו עשר חביות מחביותיו דאם החמיצו יהיה לפי החשבון, ע"ש. **ש**. כיון שאמר לו בית מהבתים שלי ולא אמר לו בית סתם, משמע שבא לומר דמיוחד יותר בשם בית ולא עליה, ודלא כמ"ש הר"ן. סמ"ע ס"ק מ"ח.

ת. רמב"ם פכ"ה ממלוה הלכה ג'. והיא ממשנה וברייתא בבתרא קע"ג ע"ב. וכתב במשרים דיין שטעה והוריד המלוה לנכסי ערב קודם שתבע להלוה מסלקין אותו מאותם נכסים, כן מוכח בבתרא קע"ד ע"א. סמ"ע ס"ק כ"ב.

א. כ"כ בעל התרומות בשער ל"ה מפ' חזקת דף מ"ז, דדוקא בערב קבלן אפי' יש ללוה ארעא טובה גובה מהערב אם רוצה.

ב. אבל ערב קבלן אינו נפטר בהיסת כמ"ש הרמ"א בסעיף ט"ו. ושם בסעיף ט"ז שאם הערב קבלן טען שמא פרע הלוה שהדין עמו, שם שאני שהיה לו שטר וטוען שאבדו, כ"כ הסמ"ע ס"ק כ"ג.

ג. ב"י בשם בעל התרומות שער ל"ה ח"א.

ד. והיינו שהערב מודה שלוה משום כך חייב שאז אין ספק שמא פרעו שכל האומר לא לויתי כאומר לא פרעתי. סמ"ע ס"ק כ"ד.

ובפעמוני זהב כתב שהערב יכול לכוף למלוה שיתבע הלוה להשביעו היסת כדין כל כופר, ואם נשבע ולא פרע יחזור על הערב.

אסמכתא ופטור מהדמים גם בעבר הזמן, מ"מ הערב חייב לשלם ה'.
 * מכר הלוח קרקע והמלוה חתם עד על שטר המכירה, נפטר הערב ו',
 שהמלוה הפסיד לעצמו, אבל בערב קבלן בכה"ג חייב הערב לפרוע.

דף קעג:

ח"מ סימן קכט פעיף יד

עין משפט א.

יד יח. התנה המלוה עם הערב שממי שירצה יפרע, יכול להפרע מהערב
 תחילה אפי' יש נכסים ללוה ז', ויש חולקין בזה. ומודים שאם אמר
 המלוה בפירוש ממי שארצה אפרע תחילה ח', יכול לתבוע הערב תחילה
 אפי' יש נכסים ללוה.

ה. מתשובת הרשב"א ח"א סי' אלף נ'. וכתב הרשב"א אף שאמרו אין נפרעין מהערב
 תחילה, אלמא אין הערב משתעבד בליכא לוח, לא היא דכל שהלוה התחייב אין נפרעין
 מהערב תחילה אבל זה הרי חייב עצמו במה שלא חייב השואל. והש"ך כתב דלענין מעשה
 אין להוציא מהערב אלא א"כ קנו מידו אפי' נתערב בשעת שאלת החפץ ע"ש.

ובביאורים ס"ק ח' כתב דהערב חייב רק בקנו מידו בבי"ד חשוב מהערב.
 ואף שכל ערבות דעלמא היא אסמכתא ילפינן מקרא דמשתעבד בההיא הנאה דמיהמניה.
 והט"ז כתב שהערב כאן נהיה ערב על הדמים ולא על החזרת החפץ וע"כ לא הוי אסמכתא
 לגבי הערב. ועיין בסי' קל"א סעיף י"ב.

ובספר פעמוני זהב כתב שלדעת מר"ן בסי' קל"א סעיף י"ב אין הערב חייב דאסמכתא גם
 לגבי ערב ע"ש וא"כ מר"ן פליג על דין זה של הרמ"א.

ו. תשובת הרשב"א ח"א סי' תתצ"ב. וכתב הסמ"ע בס"ק כ"ז דלא דק במה שכתב הרמ"א
 והמלוה חתם עד, שבהרשב"א לא כתב כן אלא והמלוה הסכים על המכירה ובזה ניחא
 מה שכתב המחבר בסי' קי"א סעיף י"ז דלא הפסיד זכותו במה שחתם עצמו כעד שיכול
 לומר לו השני נוח לי יותר.

והט"ז כתב שדברי הרמ"א נכונים וכאן אין המלוה טוען שהשני נוח לי יותר.
 ז. טור בשם בעל התרומות וכן נוטה דעת הרמב"ן. ויש חולקין. הטור בשם ר"ת בסוף
 בתרא קע"ג ע"ב וכ"כ הרא"ש. ובביאורים אות ב' כתב דגם לחולקים והוא שיש נכסים
 קרקעות ללוה אבל כשאין לו רק מטלטלין גובה מהערב תחילה כשהתנה משא"כ כשלא
 התנה אפי' אין ללוה רק מטלטלין אינו גובה מהערב.

ח. כן דעת הרשב"א דלעולם אם יש נכסים ללוה הרי זה לא יפרע ממנו תחילה דפטופטי
 מילי בעלמא נינהו. וכ"כ הרמב"ם בפכ"ה ממלוה הלכה ד'. אם לא שאמר בפירוש
 אגבה "תחילה" ממי שארצה.

עין משפט ב.

אה"ע סימן קב סעיף ז

י. הערב לאשה באופן שהוא חייב^ט לא תיפרע ממנו אם גירשה בעלה^י אלא אם כן בעלה הדיר הנאה ממנה, דשמא קנוניא עשו ביניהם ואח"כ יחזירנה.

יא. אסור לאדם להשיא עצה לבעל שיגרש אשתו כדי שתגבה כתובתה מערב, דשמא לא ידיר בעלה הנאה ממנה ואח"כ יחזירנה,^כ מיהו אם הבעל ת"ח ואביו הוא הערב שהתחייב לכלתו והשעה דחוקה ואין האב מהנהו מנכסיו^ל, מותר להשיאו עצה זו.

עין משפט ג.

ח"מ סימן קכט סעיף ח

עיין לעיל דף קעג. עין משפט ט

עין משפט ד.

ח"מ סימן קכט סעיף ב

ב. אמר הערב בשעת מתן מעות הלוהו ואני ערב נשתעבד הערב^מ ואינו צריך קנין.

ואפי' אמר למלוה להלוות ללוה, כי הלוה אדם בטוח הוא, ועשה המלוה על פיו, ונתברר ששקר היה ושהלוה אינו אדם בטוח, חייב

ט. בתרא קע"ג ע"ב וערכין כ"ג ע"א.

י. בחו"מ בסי' צ"ז נסתפק אי קאי רק אתוספת ועיקר דלא חסרה מידי ועבד הערב מצוה, אבל בנדוניא לא צריך להדירה וגובה בלי הדרה כיון דהתחייב הערב, או דילמא אפי' בנידוניא חיישינן לקנוניא, והשאיר הדבר בצ"ע. עיין בח"מ.

כ. אבל אם האב פיקח מדירה לפני שתגבה ממנו, כ"כ הח"מ.

ל. אם הערב כתב בשטר כל זמן שיתבעוהו שניהם דוקא הבעל והאשה, ומת הבעל גובה האשה כתובתה מהערב, כ"כ הרמ"א מהריב"ש. והיינו שהערב התחייב שלא יתן מחצית החוב לבעל שלא ברצונה וכן להיפך, ח"מ.

מ. שם בגמ' בבתרא קע"ו מסקנת הגמ' והלכתא. ואינו צריך קנין: יליף לה בבתרא קע"ג ע"ב מקרא במשלי ו' - א' "בני אם ערכת לרעך".

מוכר שהתנה תנאי עם הקונה שיביא לו ערב אף שלבש הכגד ואח"כ בא הערב הוי ערב בשעת מתן מעות כי לא קנאו לחפץ אע"פ שהוא לכוש בו עד שיבוא הערב. מתשובת חזה התנופה סי' מ"ו. סמ"ע ס"ק ו'.

לשלם ^ב לו דהוי כאילו נתערב לו.

ב ג. בי"ד שעשו אותו ערב ^ב נשתעבד אע"פ שלא קנו מידו, כגון שהיו רוצים בי"ד לגבות מהלוה ואמר להם הניחוהו ואני ערב לכם, הואיל ויש לו הנאה שהאמינוהו בי"ד באותה הנאה שיעבד עצמו.

עין משפט ה.ו. חו"מ סימן קכט סעיף יד.טו

יד יח. התנה המלוה עם הערב שממי שירצה יפרע, יכול להפרע מהערב תחילה אפי' יש נכסים ללוה ^ז, ויש חולקין בזה. ומודים שאם אמר המלוה בפירוש ממי שארצה אפרע תחילה ^ז, יכול לתבוע הערב תחילה אפי' יש נכסים ללוה.

טו יט. קבלן נפרעים ממנו תחילה אם ירצה המלוה ^ז, ואפי' יש נכסים ללוה, אא"כ הלוה רוצה לפורעו.

ג. ממהרי"ו בתשובה סי' פ'. והטעם דלא היה לו ליעצו על כך, שאין אדם יכול לידע מה שיש לחבירו, אפי' אדם לגבי בנו, ואפי' ראה אצלו זהב וכסף ומטבעות הרבה שמא אינם שלו או שחייב עליהם.

אבל אם היה בטוח ואח"כ נתקלקל הלוה הוי כאונס ופטור. סמ"ע ס"ק ז'. והש"ך בס"ק ז' כתב דצריך לומר לו חזי דעלך קא סמיכנא, או שיש הוכחה שסומך עליו, ועוד כתב דאם הוא שותפו ובקי בו וטעה פטור.

וכתב הביאורים בס"ק ב' דבמקום שחייב, הוא רק מטעם גרמי ולא מטעם ערב.

ס. פי' אף שלא בשעת מתן מעות ובלא קנין. סמ"ע ס"ק ח'.

ע. טור בשם בעל התרומות וכן נוטה דעת הרמב"ן. ויש חולקין. הטור בשם ר"ת בסוף בתרא קע"ג ע"ב וכ"כ הרא"ש. ובביאורים אות ב' כתב דגם לחולקים והוא שיש נכסים קרקעות ללוה אבל כשאין לו רק מטלטלין גובה מהערב תחילה כשהתנה משא"כ כשלא התנה אפי' אין ללוה רק מטלטלין אינו גובה מהערב.

פ. כן דעת הרשב"א דלעולם אם יש נכסים ללוה הרי זה לא יפרע ממנו תחילה דפטוטי מילי בעלמא נינהו. וכ"כ הרמב"ם בפכ"ה ממלוה הלכה ד'. אם לא שאמר בפירוש אגבה "תחילה" ממי שארצה.

צ. ממשנה בתרא קע"ג ע"ב ושם נפסקא הלכה כת"ק בדרך קע"ד. אלא א"כ הלוה רוצה לפורעו. כ"כ הרשב"א בגיטין מ"ט ע"ב בשם הרמב"ן שאינו רשאי לחזור אחר הקבלן כל זמן שהלוה רוצה לפורעו אא"כ נשא ונתן הקבלן ביד וכ"כ ה"ה בשמו בפכ"ו ממלוה הלכה ג'.

וכתב הסמ"ע דאם הלוה רוצה לפורעו ויש לו זיבורית ולקבלן בינונית, יכול לדחותו לזיבורית דלוה. סמ"ע ס"ק לו.

ואין הלוה נאמן לומר פרעתי ויפטר הקבלן, שהיה לו לקבלן להתנות ק, ונראה שהמלוה נשבע ונוטל מהקבלן.

ק. ולפי מה שכתב המחבר בריש סי' ק"ל בטוען הלוה פרעתי אינו חייב הלוה לערב כלום, צ"ל גם כאן בקבלן מדלא התנה אפסיד אנפשיה וצריך הוא לשלם למלוה, והלוה א"צ לשלם לקבלן שנגדו נאמן לומר פרעתי. סמ"ע ס"ק ל"ז.
והש"ך בס"ק ל"ב בשם בעל התרומות כתב דברור שאין הקבלן משתעבד אלא במה שהלוה משתעבד, ואם הלוה טוען פרעתי נשבע הלוה ונפטר גם הקבלן, לכן מכריע הש"ך דאין להוציא ממון מיד הקבלן אם לא שנשא ונתן ביד.
ועיין בספר פעמוני זהב הנקטינן כדעת הסמ"ע דמר"ן לא פליג על הרמ"א כאן, דהשווה דעת הרמ"א לדעת מר"ן ודלא כהש"ך. והגם שדעת הרמ"א כאן רבו החולקים עליה ע"ש.